

דויד בן-גוריון מאשים את ידיו:

לא אמיץ! לא הגון!

שהחלה זהבה אוסטפלד לתכנן את עבודת הדוקטורט שלה. היא לא ידעה כי תתקל בחומר נפץ פוליטי ממדרגה ראשונה. זהבה, אשה כבת 45, אם לילדים היא נשואה לרופא. ד"ר רוברט אוסטפלד, גם לא ידעה כי עבודתה תעורר סערה אשר תסכן אפילו את תואר הדוקטור שלה. כשהגישה זהבה את הצעתה לעריכת העבודה על הנושא: "מערכת היחסים בין הרוע הצבאי והרוע המדינית עם קום המדינה" למנחה שלה, הפרופסור יהודה ואלך, התלהב ואלך מההצעה. לשניהם היה ברור כי בפני זהבה עומד מאגר עצום של חומר להכנת עבודת דוקטורט מוצלחת על נושא זה. זהבה עובדת כבר שנים רבות בארכיון-צה"ל והתוודר הגלוי והחסי הגורע לתקופה זו מרוכז כולו במקום עבודתה. גם שלטונות משרד הבטחון, אליהם פנתה זהבה, הסכימו כי היא תכין דוקטורט ראש על פי החומר שבארכיון. אולם הצינור תנאי שבזמנו נראה היה בלתי משמעותי: "כל חומר שהוא חסוי לא יפורסם אלא באישור מוקדם".

רמטכ"ל ידיו
— המודר הראשון —

הן לוואלך והן לזהבה לא נראה היה תנאי זה כמקוש. קשה היה להם להאמין כי חומר מתקופת קום המדינה יכול להיות סודי.

אך כשעלתה על פרשת היחסים בין בן-גוריון ובין יגאל ידיו, קצין המבצעים הראשון של צה"ל ואחרי-כך הרמטכ"ל הרשמי, הפעיל צה"ל צנזורה.

מה היו התבטאויותיו של דויד בן-גוריון על יגאל ידיו אשר עוררו את הסערה וגרמו להטלת צנזורה פוליטית על חומר אקדמי טהור?

משך שנים רבות, ובעיקר בתקופה הראשונה, מאז נכנס לחיים הפוליטיים, בנה ידיו דימוי של מסכת יחסים מזומה בין בן-גוריון המנוח לבניו. בהסתמכו על כך ישבן-גוריון כבר לא יכול להכחיש מאומה על פי סיפוריו של ידיו הוא היה היחיד

שהעז להתנגד לבן-גוריון בנושאים מסויימים. אך במרבית הפעמים שוכנע בן-גוריון בצדקתו של ידיו, ונכנע לו. ידיו יצר רושם כאלו, למרות התנגשויותיו עם הוק, הוא היה חביבו של בן-גוריון וזכה להערצה והערצה מצידו של בן-גוריון. על פי הדוקטורט של זהבה אוסטפלד, המבוסס על חומר ארכיוני ושיחות אישיות, לא חסך בן-גוריון התבטאויות קשות ביותר מידין ועל ידיו.

רמטכ"ל

"אמיץ"

את הרמז הראשון ליחס החשדנות של בן-גוריון כלפי ידיו היא מצאה עוד בחודש אוקטובר 1947. בן-גוריון קרא את לידיו למודר בראש אגף המבצעים הראשי של צה"ל, לא לפני שהוא הביע את חששו מ"חוסר הנאמנות והמוג' הרע של הבחור הצעיר הזה". בן-גוריון התייחס לריב שהיה ארבע שנים קודם לכן בין ידיו, שהיה אז ראש אגף המבצעים של ההגנה לבין יצחק שדה שירש את יעקב דורי בתפקיד ראש המטה הכללי של ההגנה. השניים ערכו ביניהם ויכוח אם יש ללמד על המקלע באימוני כיתה אם לא. שדה לא קיבל את דעתו של ידיו ולתור המט הכל איבד ידיו את השליטה על עצי מו. עזב בטריקת דלת והתפטר מתפקידו. הסיפור הגיע לאוזניו של בן-גוריון שבזמנו לא התערב, אך ארבע שנים אחר כך נזכר בו.

נראה כי בן-גוריון ניבא כבר אז את הצרות שיהיו לו מידין. בין השניים התערר ויכוח ערב הקרב העקוב מדם על לטרון. ידיו התנגד להטלת חטיבה 7 לקרב ובן-גוריון הכריע את הכף, בניגוד לדעת ידיו. הקרב על לטרון עדיין שרוי במחי

לוקת, אולם הדם הרב שנשפך עורר את ידיו להפיץ את סיפור התנגדותו ולהאשים בעקיפין את בן-גוריון בבזיון. הסיפורים על כך הגיעו אל בן-גוריון. הוא קרא לידיו וזנף בו על חוסר הנאמנות שלו. ידיו הכחיש את האשמותיו של בן-גוריון, אולם בידי הוקן היו יותר מעדות אחת על מסע ההשמצות של ידיו נגדו. הוא התפרץ או כנגד ידיו והטיח בפניו: "אתה משקר ללא בושה".

נראה כי הריב הגדול ביותר בין השניים היה סביב ישראל גלילי. בן-גוריון ביקש בעיצומם של הקרבות לפטר את גלילי, ששימש אז בתפקיד המקביל לסגן שר הבטחון. הקרע בין השניים היה על רקע פרוק הפלמ"ח. ידיו התנגד לפיטורי גלילי והצליח להמריד את כל הפיקוד הבכיר של צה"ל כנגד בן-גוריון. במקרה זה היתה לידיו טעות בשיקול, ובן-גוריון הכניע את מרד הגנרלים ביד רמה. כשהבין ידיו כי בן-גוריון "הולך עד הסוף" הוא נבהל, חזר בו וניסה להשיל מעצמו כל אחריות למרד. בן-גוריון ידע כי ידיו עמד בראש המרד, וידע גם כי הוא הראשון שנסוג באותה הזדמנות והוא כינה את ידיו "בחת" ייחסו ל"בגידתו של ידיו בחבריו, שאותם הוא הסית" בתארים: "פחדן, לא אמיץ, לא חבר".

קרוב נוסף בין בן-גוריון לידיו היה על דבר שאלת מינוי מפקד לחזית המרכז. ידיו רצה ביגאל אלון ואילו בן-גוריון רצה באלוף צבי איילון. ישיבת הרמטכ"ל שדנה בעניין זה, ובה השתתף בן-גוריון, היתה סוערת. ידיו הרים את קולו בגנות על בן-גוריון ובריחתו הוויכוח אף הטיל את עט תנובע שלו לכיוון הוק. בן-גוריון החוויר, אך נשאר יושב על מקומו מבלי להתניב. כאשר הודיע ידיו כי אם לא יקבלו את דעתו וימנו את איילון הוא יתפטר, התחכם לו בן-גוריון והתפטר לפניו. שוב נבהל ידיו, חזר בו מהאולטימטום שלו והאלוף איילון מונה למפקד חזית המרכז. בקשר לאותה פרשה אמר בן-גוריון בלעג על ידיו: "יש לצבא מפקד אמיץ מאוד". איום ההתפטרות הבא של ידיו היה כאשר בן-גוריון דרש ב-1952 לקצץ 20 אחוז מתקציב צה"ל ולפטר מאות אנשי קבע. ידיו התנגד וכאשר בן-גוריון, שב אותה תקופה כבר זילזל לחלוטין בידין, על פי עדויות שנמסרו להגנה בעל-פה, עמד על שלו, התפטר ידיו. בן-גוריון לא ביקש ממנו לחזור בו וימנה את מרדכי ("מוטקה") מקלף לרמטכ"ל. מיד לאחר המינוי של מקלף החוויר בן-גוריון את 20 האחוזים לתקציב ויותר על דרישת הצימר צום בסגל הקבע. כאשר שוחחו על כך אחר כך עם בן-גוריון הוא אמר: "מקלף הוא רמטכ"ל טוב לא רק בדיבורים ובר התפטרות".

פולחן דויד בן-גוריון עם ידיו (מימין) ונחמיה ארנוב

— המתקפל הראשון —

במדינה

מישפט

הגנה עצמית

חשודה בהעלבת שוטר
ובהכשרתו, אינה מאמינה
לעורכרידיו ומגינה על עצמה

צעירה נאה בת 25 עמדה השבוע מול פני השופט, בבית-משפט השלום בתל-אביב, כשכרסה בין שיניה והיא לועסת מסטיק בקול.

היא נאשמה בכך שלפני למעלה משלוש שנים — ליתר דיוק: ב-16 ביוני 1974 — העליבה שוטר והכשילה אותו בעת מילוי תפקידו.

השופט קרא באוזני הנאשמת את פרטי ההאשמות ונוף בה על כי לא התייצבה בפניו בשעה 8.30 בבוקר, כנדרש. הנאשמת, נורית שפירא, לא הוציאה את גומי הלעיסה מפיה ולא נותרה ללא מענה.

חשבת-המישפט יסדר לי ביובייסטר ל-חמישה ילדים שלי, או אני אבוא בשמונה וחצי".

שנת ישרים. השופט התעלם מחוצי-פתח של הנאשמת ושאל אותה אם היא מודה באשמה. הנאשמת לא הודתה ורשעה לחקור את שני השוטרים שהעידו נגדה, כי עלבה בשוטר והכשילה אותו בשעת מילוי תפקידו.

השופט החליט להיעתר לבקשת הנאשמת ולהזמין את עדי-התביעה. הוא גם התחשב בה קבע על מועד הישיבה הבאה לשהיה 10.00 בבוקר, כדי לאפשר לה למצוא סידור לילדיה. אך יחד עם זאת לא פטר אותה בלא כלום, ומכיוון שאיחרה לישיבת בית-המישפט, הורה לה לשלם סך של 300 לירות גם על ישיבת אותו היום. כשביקש ממנה הפקיד להתלוות אליו, אל קופת בית-המישפט, הודיעה לו, חד וחלק, שאין לה כסף. הפקיד דיבר אליה מלב-אל-לב, ויעץ לה שלא תילחם בו שוטרים: "השופט יאמין להם ולא לך". אמר, אך היא בשלה: "הבן-זונה הזה שיקר, ואני לא סובלת שמשקרים. אני עוד אוריד לו את הדרגה. אני לא אוותר". כאשר נרגעה סיפרה, כי כשהיתה בר הריון, והיא כבר אם לשני ילדים, התדפק שוטר על דלת דירתה, שברחוב חפר בשכונת-התקווה. השעה היתה 4.00 בבוקר. היא וחברה, זכי אלדג'ימי, שהוא לדבריה, אבי כל ילדיה, ישנו באותה שעה שנת ישרים.

"שמעתי דפיקות בדלת. שמעתי מישהו צועק: מישטרה, תפתחי את הדלת! עניתי לו: לא פותחת! צעק: תפתחי או שאני אפרוץ את הדלת! אמרתי לו: חכה רגע עד שאתלבש. פתאום אני שומעת אותו צועק למישהו שיביא לו כלים וגו' מדיע. לא הספקתי להגיע לדלת והוא פרץ אותה בבעיטה והתחיל לאיים. למה שאני אשתוק לו? אמרתי לו שישתלק, כי הוא מלכלך לי את הבית. הוא עצר את החבר שלי, שהיה לו תיק בשביל מכות, והלך. אחר כך הגיעה אלי הודעה שהוגשה נגדי תלונה על העלבת שוטר והכשלה בזמן תפקידו. כבר ארבע שנים הם מושכים את המישפט הזה ולא יוצא לי מזה כלום. כל פעם אני צריכה לבוא ואין לי איפה להשאיר את הילדים".

"למה להתחתן?" נורית אינה מעוררת בשירותיו של עורך-דין: "בשביל מה אני צריכה עורך-דין? האם אני לא מגינה מספיק טוב על עצמי?" כשנאמר לה שיתכן ועורך-דין היה מביא את הפרשה לסיומה והתיק היה נסגר, היא מפטירה: "עורכרידיו הם הגנבים הכי גדור לים. עורכרידיו לא היה עולה לי שלוש מאות לירות ליום, אלא שלושה אלפים. החבר שלי, שהוא עובד בקלפים, משחק בשביל אחרים כל החיים שלו, ואת מה שהוא מרוויח הוא נותן לעורכרידיו".

ומדוע לא נישאה לחברה, למרות שיש להם חמישה ילדים ועוד אחד בדרך? "בשביל מה להתחתן? הוא נותן לי כסף כמה שאני צריכה, וגם עכשיו אלך אליו למועדון ואקח כסף כדי לשלם בבית-המישפט. הוא נותן לי הכל — או למה להתחתן?"